

Първо европейско проучване на езиковите компетентности

Кратко изложение

Education and
Training

Съдържание

Контекст на проучването.....	3
Провеждане на проучването.....	3
Констатации: владеене на езици.....	6
Цялостно представяне.....	6
Представяне на образователната система.....	7
Изпълнение по език.....	10
Създаване на европейски показател за езиците.....	12
Констатации: контекстуалните въпросници.....	14
Предизвикателства пред изучаването на езици в Европа.....	16

*Eŭropo
Demokratio
Esperanto*

Документ, изготвен от Pierre Dieumegard за [ранто „Европа-демократия-Еспе“](#)

Целтана този „временен“ документ е да даде възможностна повече хора в Европейския съюз да се запознаят с документите, изготвени от Европейския съюз (и финансирани от техните данъци).

Ако няма преводи, гражданите се изключват от дебата.

Този документ „Surveylang“ [съществува само на английски език, във](#) файл във формат pdf. От първоначалния файл създадохме odt-файл, подготвен от софтуера Libre Office, за машинен превод на други езици. Резултатите вече са [достъпни на всички официални езици](#).

Желателно е администрацията на ЕС да поеме превода на важни документи. „Важни документи“ са не само законите и подзаконовите актове, но и важната информация, необходима за вземане на информирани решения заедно.

За да обсъдим заедно нашето общо бъдеще и да дадем възможност за надеждни преводи, международният език есперанто би бил много полезен поради своята простота, редовност и точност.

Свържете се с нас:

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:Kontakto@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Контекст на проучването

Настоящото резюме представя кратък преглед на Европейското проучване на езиковите компетентности (ESLC) и неговите най-важни констатации. Пълният анализ е представен в два документа: *Първо европейско проучване на езиковите компетентности: Окончателен доклад* и *първо европейско проучване на езиковите компетентности: Технически доклад*.

ESLC е създаден, за да предоставя на участващите държави сравнителни данни за чуждоезиковата компетентност и информация за добрите практики в изучаването на езици; „не само [...] проучване на езиковите компетентности, но и проучване, което следва да може да предостави информация за изучаването на езици, методите на преподаване и учебните програми“.¹ ESLC има за цел също така да позволи създаването на европейски показател за езикова компетентност за измерване на напредъка към заключенията на Европейския съвет от Барселона от 2002 г.,² в които се призовава за „действия за подобряване на овладяването на основни умения, по-специално чрез преподаване на най-малко два чужди езика от най-ранна възраст“.³ Това е първото по рода си проучване.

През 2005 г. Европейската комисия очерта подробен стратегически подход за ESLC. Договорът за проучването е възложен през 2008 г. на SurveyLang Consortium — група от осем експертни организации в областта на езиковата оценка, изготвянето на въпросници, вземането на проби, процесите на превод и психометрията. Основното проучване е проведено през пролетта на 2011 г.

Консултативен съвет, включващ представители на всички държави — членки на ЕС, и на Съвета на Европа, оказва силна подкрепа на Европейската комисия по време на целия процес на разработване и изпълнение на проучването.

Провеждане на проучването

Четиринадесет европейски държави взеха участие в проучването: Белгия, България, Хърватия, Естония, Франция, Гърция, Малта, Нидерландия, Полша, Португалия, Словения, Испания, Швеция и Обединеното кралство — Англия. Трите езикови общности в Белгия участваха поотделно, за да предоставят общо 16 образователни системи. Проучването за Англия е проведено няколко месеца по-късно и се съобщава в приложение към основния доклад за ESLC.

ESLC събра информация за владенето на чужди езици от европейските ученици през последната година на прогимназиалния етап на основното образование (ISCED2) или втората година на гимназиалния етап на средното образование (ISCED3). Имайте предвид, че в някои образователни системи тези нива се считат за начално образование. Допустими са само ученици, които са учили чужд език в продължение на най-малко една учебна година. Избраното ниво отразява организацията на изучаването на езици в различните държави, например възрастта, на която учениците започват да изучават втори чужд език.

Това първо приложение на ESLC тества представителна извадка от почти 54 000 ученици. Всяка образователна система е тествала двата най-широко преподавани езика в това образуване (т.нар. първи и втори чужд език) от петте изпитани езика: английски, френски, немски, италиански и испански. Всеки включен в извадката ученик е бил тестван само на един език.

---

1 Съобщение на Комисията до Съвета от 13 април 2007 г., озаглавено „Рамка за европейското проучване на езиковите компетентности“ [COM (2007) 184 окончателен — Непубликувано в Официален вестник]

2 Европейски съвет в Барселона, 15 и 16 март 2002 г.: Заключение на председателството. В Барселона.

3 Съобщение на Комисията от 1 август 2005 г. - Европейски показател за езикова компетентност [COM(2005) 356 окончателен - Непубликувано в Официален вестник]

Проучването е завършено в съответствие с международните стандарти за проучване на образованието, подобни на проучвания като PISA, PIRLS и TIMSS.

Езиковите тестове обхванаха три езикови умения: Слушане, четене и писане (говоренето се счита за логистично трудно за този първи кръг). Всеки ученик е оценяван в две от тези три умения. Всеки ученик е получил тест на подходящо ниво въз основа на процедура за маршрутизиране. Този целенасочен подход благоприятства събирането на по-валидни отговори.

ESLC се администрира както в хартиен, така и в компютърен формат.

Резултатите от проучването се отчитат по отношение на нивата на *Общата европейска референтна рамка за езиците: преподаване, учене и оценяване* (ОЕРР).⁴ ОЕРР е широко възприета в Европа и извън нея като рамка за езиково обучение, както и за развиване на споделено разбиране за нивата на езикова компетентност. Тя определя шест нива на функционална компетентност от А1 (най-ниското ниво) до С2. ESLC се фокусира върху нива от А1 до В2. Необходимо е също така да се определи ниво, предхождащо А1, за да се определи праг А1.

Термините „основен потребител“ и „независим потребител“ са възприети, за да обозначат широките нива А и Б, както и обозначенията за всяко от петте нива, както е показано в таблица 1.

Таблица 1: Преглед на равнищата на ESLC и CEFR

Ниво на ESLC		Равнище на ОЕРР	Определение
Независим потребител	Разширен независим потребител	В2	Независим езиков потребител, който може да се изразява ясно и ефективно
	Независим потребител	В1	Независим езиков потребител, който може да се занимава с ясни, познати въпроси
Основен потребител	Разширен основен потребител	А2	Основен потребител, който може да използва прост език, за да общува по ежедневни теми
	Основен потребител	А1	Основен потребител, който може да използва много прост език, с поддръжка
Начинаещ		Предварителна А1	Учащ се, който не е постигнал нивото на компетентност, описано в А1

Бяха положени много усилия езиковите тестове да бъдат съпоставими с петте изпитани езика по отношение на измерените умения и устния превод от гледна точка на равнищата от *общата европейска рамка*. Примери за задачи, свързани с езиковия тест, са включени в окончателния доклад на ESLC.

⁴ Обща европейска референтна рамка за езиците: Учене, преподаване, оценяване. Кеймбридж: Cambridge University Press (Кеймбриджки университет)

Допълнителната информация, събрана за валидиране на стандартите, включваше многоезично проучване, сравняващо писмени образци, и раздел във въпросника, в който учениците бяха помолени да направят самооценка на езиковите си умения във връзка с 16 декларации по Общата европейска рамка.

Бяха дадени въпросници на тестваните ученици и на преподавателите и директорите по чужди езици в техните институции. Освен това чрез националните координатори за научни изследвания беше събрана информация за цялата система.

Констатации: владееене на езици

Цялостно представяне

Езиковите компетентности, предоставяни от образователните системи, все още се нуждаят от значително подобряване

Резултатите от ESLC показват като цяло ниско ниво на компетентност както по първия, така и по втория тестван чужд език. Нивото на независим потребител (B1 + B2) се постига само от 42% от тестваните ученици на първия чужд език и само от 25% на втория чужд език. Освен това голям брой ученици дори не са достигнали нивото на основен потребител: 14% за първия и 20% за втория чужд език.

Таблица 2: Процент на учениците, постигнали всяко ниво по ОЕПР на първи и втори чужд език (средна стойност в световен мащаб в образователните системи)

Тестван език	Предварителна А1	А1	А2	Б1	Б2
Първи чужд език	14	28	16	19	23
Втори чужд език	20	38	17	14	11

В таблица 3 е представено обобщение на резултатите за всяко умение. Той потвърждава, че за всички проверени умения резултатите са по-добри за първия чужд език: равнището на независимия потребител (B1+B2) за четене, слушане и писане, осреднено за образователните системи (непретеглената средна стойност), е съответно 41 %, 45 % и 40 % за първия чужд език в сравнение с 27 %, 27 % и 22 % за втория.

Ниво	Първи чужд език			Втори чужд език		
	Четене	Слушане	Писане	Четене	Слушане	Писане
B2 - Разширен независим потребител	27	30	13	15	14	5
B1 - Независим потребител	14	15	27	12	13	17
A2 - Разширен основен потребител	12	13	24	13	16	21
A1 — Основен потребител	33	25	25	41	37	36
Pre-A1 - Начинаещ	14	17	11	19	20	21

По-високи постижения в първия чужд език не е неочаквано, като се има предвид като цяло по-ранното начало и по-голям обем на обучение. В повечето участващи държави или езикови общности първият чужд език е задължителен, но не и вторият. Освен това в повечето образователни системи първият чужд език е английският и експозицията на този език чрез интернет и други традиционни и нови медии е по-висока. Ключова констатация на ESLC е, че тези фактори допринасят за относително по-добри резултати на английски език, отколкото на други езици. Всъщност, дори в образователните системи, където английският е вторият чужд език, представянето на английския език е по-високо, отколкото на другия тестван език. Допълнителни доказателства за особения статут на английския език идват от отговорите на въпросника на учениците, докладваното от тях възприемане на неговата полезност и степента им на излагане на него и използването му чрез традиционни и нови медии.

Представяне на образователната система

Има широк спектър от възможности в различните страни в Европа

Делът на учениците, които достигат всяко ниво, варира значително в различните образователни системи, за всички езици (първи и втори чужд език) и умения.

Проучването показва, че за първия чужд език делът на учениците, достигащи нивото на независим потребител, варира от 82% в Малта и Швеция (английски) до едва 14% във Франция (английски) и 9% в Англия (френски).

За втория чужд език (не английски) нивото на независим потребител е постигнато с 4 % в Швеция (испански) и 6 % в Полша (немски) в сравнение с 48 % в Нидерландия (немски).

Окончателният доклад съдържа подробни резултати по образователна система, първи и втори чужд език и умения.

Много образователни системи показват високи нива на постижения. За първия чужд език обаче има шест образователни системи, в които най-малко 20 % от учениците не постигат нивото на основен потребител (A1) в едно или повече умения. За втория чужд език същото важи и за девет образователни системи, въпреки че е важно да се отбележи, че много по-кратката продължителност на обучението може да бъде фактор тук.

Широкият обхват на постиженията не се наблюдава само на равнището на образователната система — например Швеция се представя много добре на първия чужд език (английски), но много по-малко на втория чужд език (испански). Разликите следва да се оценяват внимателно, като се вземат предвид редица фактори, които затрудняват простото сравнение на резултатите: учениците в клас, средната им възраст, броят на годините, в които е изучаван езикът - всички те могат да варират в различните образователни системи.

Таблицы 4 и 5 показват резултатите за първи и втори чужд език по образователна система, групирани по общи основни (А) и независими (Б) потребителски нива.

Таблица 4: Първи чужд език - процент на учениците, достигнали широки нива по умения и образователна система

Образователна система	Език	Четене			Слушане			Писане		
		Предварителна А1	А	Б	Предварителна част А1	А	Б	Предварителна част А1	А	Б
България	английски	23	43	34	23	37	40	15	52	32
Хърватия	английски	16	44	40	12	32	56	5	49	45
Естония	английски	7	33	60	10	27	63	3	37	60
Фламандска общност на Белгия	френски	12	63	24	17	62	20	19	59	22
Франция	английски	28	59	13	41	46	14	24	61	16
Френската общност в Белгия	английски	10	59	31	18	55	27	6	65	29
Германска общност в Белгия	френски	10	52	38	11	49	40	8	51	41
Гърция	английски	15	40	45	19	35	46	7	41	53
Малта	английски	4	17	79	3	11	86	0	17	83
Нидерландия	английски	4	36	60	3	21	77	0	39	60
Полша	английски	27	49	24	27	45	28	19	59	23
Португалия	английски	20	53	26	23	39	38	18	55	27
Словения	английски	12	42	47	5	28	67	1	51	48
Испания	английски	18	53	29	32	44	24	15	58	27
Швеция	английски	1	18	81	1	9	91	0	24	75
Великобритания	френски	22	68	10	30	62	8	36	54	10

Англия										
--------	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Таблица 5: Втори чужд език - процент на учениците, достигнали широки нива по умения и образователна система

Образователна система	Език	Четене			Слушане			Писане		
		Предвари телна част А1	А	Б	Предвари телна част А1	А	Б	Предвари телна част А1	А	Б
България	немски	24	51	25	25	52	22	24	60	16
Хърватия	немски	29	57	13	23	61	16	20	69	11
Естония	немски	17	56	27	15	60	24	10	68	22
Фламандска общност на Белгия	английски	2	18	80	1	12	87	0	27	72
Франция	испански	18	68	14	19	71	10	24	68	8
Френската общност в Белгия	немски	14	62	24	13	59	28	4	66	29
Германска общност в Белгия	английски	3	44	53	4	32	64	0	43	57
Гърция	френски	35	54	10	37	52	11	49	35	16
Малта	италиански	16	50	34	17	37	46	31	46	23
Нидерландия	немски	3	43	54	1	39	60	1	68	31
Полша	немски	41	53	6	45	50	5	45	48	7
Португалия	френски	20	66	14	25	64	11	32	60	8
Словения	немски	21	57	23	12	60	28	9	72	19
Испания	френски	5	54	41	20	61	19	7	67	26
Швеция	испански	24	69	7	37	60	3	45	52	2
Великобритания Англия	немски	36	58	6	28	66	6	26	68	6

Изпълнение по език

Английският е езикът, който учениците е най-вероятно да овладеят

Резултатите от ESLC потвърждават, че английският език е най-широко възприетият първи чужд език, изучаван от европейските ученици, и също така се възприема като най-полезен и за по-голямата част от тестваните ученици — най-лесен за учене.

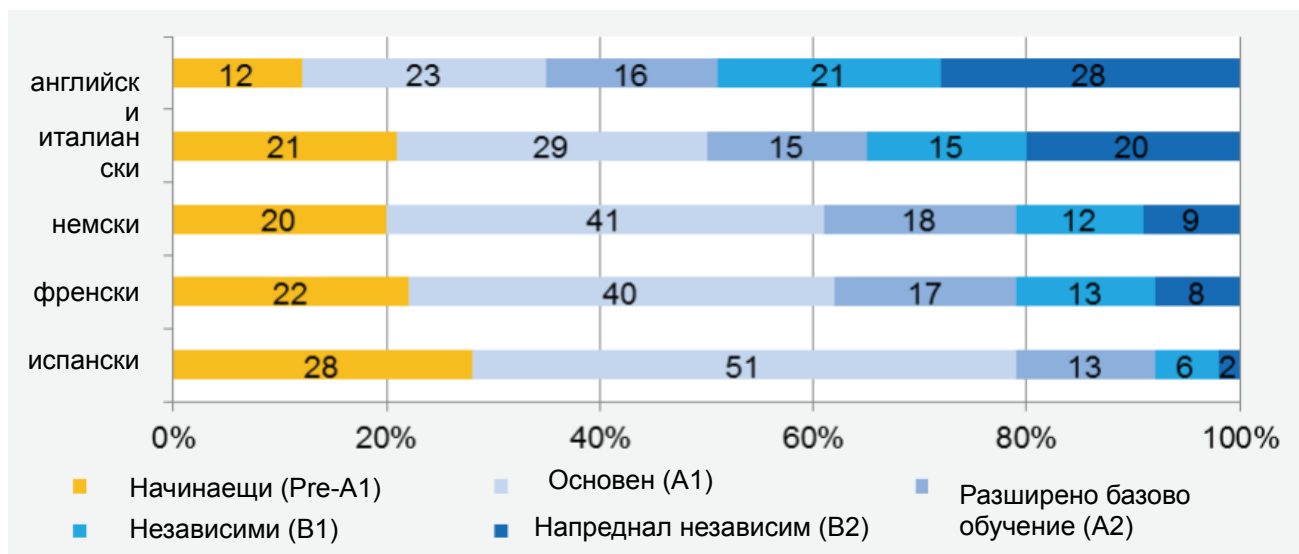
Проучването показва, че най-високи резултати се наблюдават в страни, където английският език официално е първият чужд език, който учениците възприемат като полезен, а степента на излагане и използване на него чрез традиционни и нови медии е висока. Констатациите за положителното въздействие на чуждоезиковите познания на

родителите също показват, че ефектът на английския език се простира отвъд тестваното поколение, но в някои държави повече от други.

По отношение на нивата на владеене на един език, независимите нива на владеене B1 и B2 във всяко умение се постигат на английски език от около 50 % от тестваните ученици; на италиански език с около 35 %; на немски и френски с малко над 20%, а на испански с около 10%. Трябва да се има предвид, че езиците бяха тествани в различни групи образователни системи, някои от които малки (една система за италиански, две за испански).

На фигура 1 е показано представянето по езици, осреднено за всички умения въз основа на резултатите, получени от всички ученици, тествани на езика, като първи или втори чужд език.

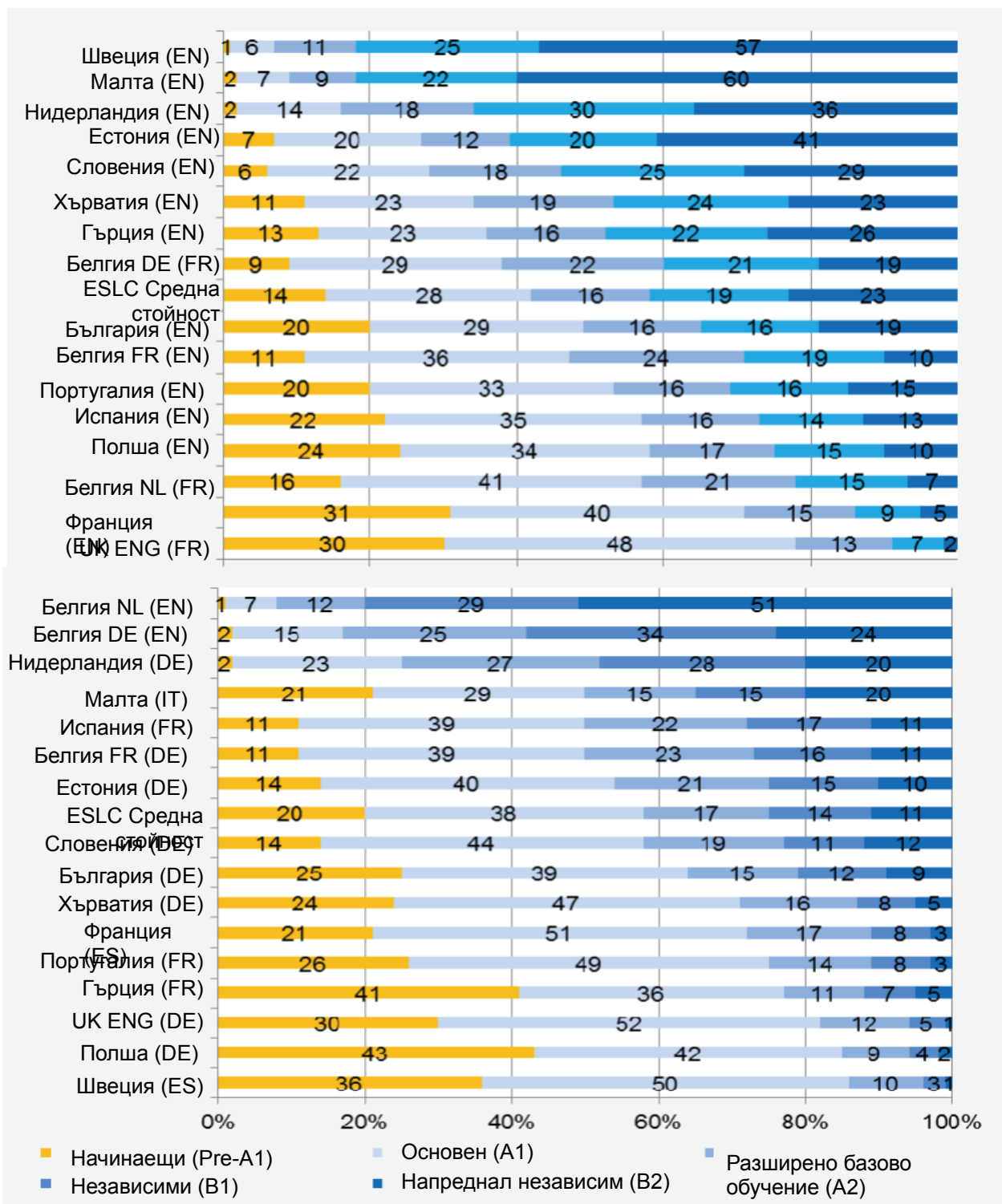
Фигура 1: Процент на учениците, постигнали всяко ниво по език (средно по умения)

Създаване на европейски показател за езиците

Важна цел на ESLC е да предостави информация за създаването на европейски показател за езиковите компетентности. Прост заместител на такъв показател може да се получи, като се вземе средната стойност на дела на учениците, постигнали всяко ниво в четене, слушане и писане. На фигури 2 и 3 е представен преглед на резултатите на образователната система на първи и втори чужд език, като се използва този показател. „Средната стойност за ESLC“ се отнася до средната стойност за всички 16 участващи образователни системи (вж. също таблица 2). Резултатите за постиженията на учениците се основават на средната стойност на трите умения, оценени в ESLC. Тестваният чужд език (EN — английски, FR — френски, DE — немски, IT — италиански и ES — испански) е посочен в скоби.

Фигура 2: Първи чужд език. Процент на учениците на всяко ниво по образователна система, като се използва средната стойност за трите умения в световен мащаб

Фигура 3: Втори чужд език. Процент на учениците на всяко ниво по образователна система, като се използва средната стойност за трите умения в световен мащаб

Образователните системи са подредени от по-ниско към по-високо, на принципа, че по-високото класиране показва по-голям дял на учениците, достигащи независимите нива на използване (B1 и B2), и по-малък дял, достигащ нивата на базов потребител (A1) или начинаещ (преди A1).

На фигури 2 и 3 са илюстрирани относителните резултати на образователните системи, като се използва този прост показател за глобалните резултати. Те не са предназначени за адекватно обобщение на резултатите от ESLC. Следващият кръг на ESLC следва да включва умения за говорене и да осигури основа за по-сложен показател.

Констатации: контекстуалните въпросници

Контекстуалната информация, събрана чрез въпросниците, има за цел „да улесни по-продуктивното сравнение на езиковите политики и методите на езиково обучение“.

между държавите членки с цел установяване и споделяне на добри практики“.⁵ По този начин тя се съсредоточава върху онези контекстуални фактори, които могат да бъдат променени чрез целенасочени образователни политики, като например възрастта, на която започва чуждоезиковото обучение, или обучението на учителите. ESLC очертава разликите в рамките на образователните системи и между тях по отношение на три широки области на политиката и оценява кои от тях са свързани с разликите в езиковите умения. Други фактори, които до голяма степен са извън контрола на политиката, като например общият демографски, социален, икономически и езиков контекст, не са изрично разгледани в окончателния доклад, въпреки че данните за социално-икономическия статус се събират и са на разположение за анализ от образователните системи.

Обикновено учениците съобщават за доста ранен старт на чуждоезиковото обучение (преди или по време на началното образование) и най-често изучават два чужди езика. Въпреки това все още се наблюдават значителни различия между образователните системи по отношение на точното начало на изучаването на чужди езици, текущото време на преподаване и броя на предлаганите и изучаваните езици.

Резултатите от ESLC показват, че по-ранното начало е свързано с по-високо владеене на тествания чужд език, както и с изучаването на по-голям брой чужди езици и древни езици.

Политиката също така се стреми да създаде благоприятна за езиците среда за живот и учене, където се чуват и виждат различни езици, където говорещите всички езици се чувстват добре дошли и се насърчава изучаването на езици.⁶ Ясни различия между образователните системи се наблюдават в неформалните възможности за езиково обучение, които са на разположение на учениците (като възприемането от страна на учениците на познанията на техните родители по тествания чужд език, индивидуалните пътувания в чужбина, използването на дублаж или субтитри в медиите и излагането на учениците на езика чрез традиционните и новите медии).

Наблюдава се положителна връзка между владенето на тествания език и възприемането от учениците на познанията на техните родители по този език, както и тяхното излагане и използване на тествания език чрез традиционни и нови медии.

5 Съобщение на Комисията до Европейския парламент и Съвета: Европейски индикатор за езикова компетентност. COM(2005) 356 окончателен. 5. Брюксел.

6 Езиково обучение: В светлината на прожекторите. Посетен на http://ec.europa.eu/education/languages/language-teaching/doc24_en.htm

Разлики се откриват в степента на езикова специализация на училищата, наличието на съоръжения за ИКТ, броя на гостуващите учители от чужбина и разпоредбите за ученици с имигрантски произход. Въпреки това посещенията за обмен на ученици и участието в училищни езикови проекти показват относително ниска степен на усвояване и повечето аспекти, свързани с практиката в класната стая, показват относително по-малки различия между образователните системи (като например използването на ИКТ за изучаване и преподаване на чужди езици, относителният акцент, който учителите поставят върху конкретни умения или компетентности, акцентът върху сходствата между езиците и отношението на учениците към изучаването на чужди езици, неговата полезност и трудност). Само количеството чужд език, което се говори в часовете, показва ясни различия между образователните системи.

Учениците, които смятат, че изучаването на езика е полезно, са склонни да постигнат по-високи нива на владение на чужд език, а учениците, които смятат, че изучаването на езика е трудно, имат по-ниски нива на владение на чужд език. Също така по-широкото използване на чуждия език в уроците както от учителите, така и от учениците показва положителна връзка с владенето на езика. Като цяло разликите в езиковата специализация, приемането на персонал от други езикови общности и разпоредбите за учениците имигранти не показват ясна връзка с владенето на чужди езици.

Подобряването на качеството на първоначалната подготовка на учителите и гарантирането на участието на всички практикуващи учители в непрекъснатото професионално развитие е определено като ключов фактор за гарантиране на качеството на училищното образование като цяло. Като цяло повечето учители по езици са добре квалифицирани, образовани са на високо ниво, имат пълна сертификация и са специализирани в преподаването на езици. Също така бяха установени относително малки различия между образователните системи по отношение на учебните стажове в училищата и преподавателския опит, въпреки че съществуват различия в броя на различните езици, преподавани от учителите. Като цяло в образователните системи само малка част от учителите са участвали в посещения за обмен, въпреки наличието на финансиране за такива посещения в редица образователни системи. Сметната палата установи значителни различия между образователните системи по отношение на недостига на учители и използването и полученото обучение в ОЕПР и в по-малка степен в езиковото портфолио; действителното използване на портфейла изглежда доста ниско. Що се отнася до непрекъснатото професионално развитие, въпреки очевидните различия, установени в организацията на обучението на работното място (като например финансови стимули, когато учителите могат да участват в обучение и начин на обучение), отчетеното участие и насоченост на обучението на работното място показват по-малко различия между образователните системи.

Различните индекси, свързани с началното и продължаващото обучение на учителите, показват малка връзка с владенето на езика. За много индекси тази липса на връзка може да се отдаде на липсата на различия в рамките на образователните системи. За други обаче, като например използването на ОЕПР и полученото обучение по ОЕПР, бяха установени значителни различия в политиката, но въпреки това тези различия не отчитат разликите в езиковите умения.

Предизвикателства пред изучаването на езици в Европа

Резултатите от проучването подчертават предизвикателствата, които трябва да бъдат преодолени от държавите членки и ЕС, за да се подобрят езиковите компетентности в Европа:

1. Езиковите компетентности все още се нуждаят от значително подобряване и образователните системи трябва да увеличат усилията си за подготовка на всички ученици за по-нататъшно образование и за пазара на труда. Обменът на добри практики в рамките на отворения метод на координация ще представлява един от основните инструменти за постигане на целта от Барселона за преподаване и овладяване на най-малко два чужди езика от най-ранна възраст.
2. Езиковите политики следва да са насочени към създаването на благоприятна за езиките среда за живот и учене както в училищата, така и извън тях и в други образователни институции. Езиковите политики следва да насърчават възможностите за неформално учене извън училище и да отчитат излагането на езика чрез традиционните и новите медии, включително последиците от използването на дублаж или субтитри в телевизията и кината. Като цяло езиковата политика следва да подкрепя хората като цяло, и по-специално младите хора, да се чувстват способни да изучават езици и да ги считат за полезни.
3. Широкият спектър от способности сред държавите членки по отношение на езиковите компетентности показва богатия потенциал за партньорско обучение в областта на езиковата политика и ученето. В проучването се посочва, че тези образователни системи могат да доведат до положителна промяна с ранното започване на изучаването на чужди езици, да увеличат броя на изучаваните чужди езици и да насърчат методи, които дават възможност на учениците и учителите да използват чужди езици за съдържателна комуникация в уроците.
4. Значението на английския език като основно умение и като инструмент за пригодност за заетост и професионално развитие изисква конкретни действия за по-нататъшно подобряване на компетентностите на този език.
5. Въпреки че не всички езици са еднакво важни при навлизането на пазара на труда, езиковото многообразие продължава да бъде от жизненоважно значение за културното и личностното развитие. Ето защо необходимостта от подобряване на езиковите умения за пригодност за заетост в един глобализиран свят трябва да бъде съчетана с насърчаването на езиковото многообразие и межкултурния диалог.